IVLII CAESARIS IMBRIANI I. V. D.

FIDELISSIMAE CIVITATIS CAPVÆ SINDICI.

IN D. ROBERTI BELLARMINI

SANCTAE R. E. P. CARDINALIS TITVLI DIVAE MARIAE IN VIA,

AC CAMPANORVM ARCHIEPISCOPI digniſſimi primo ingreſſu

ORATIO

IN CATHEDRALI ECCLESIA Habita iiij. nonas Maij 1602.

Ad Senatum, ordinem, populumq; Campanũ.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III

NEAPOLI, Apud Io. Iacobum Carlinum Typographum Curię Archiepiſcopalis. M. D C I I.

Digitized by Google

FIDELISSIMO, ATQ. AMPLISSIMO CAMPANORVM SENATVI

Meritiſſimè conſcriptis patribus v3.

Bartholomæo Frapperio, Iulio Cæſari Lanzæ, Carolo de Vineis, Io. Antonio Mannæ, Aloyſio Pellegrino, & Scipioni Pepe.

IVLIVS CÆSAR IMBRIANVS I.V.D. Capuæ Syndicus Salutem precatur.

SAEPE precatus ſum à Deo Opt. Maximo Patres ampliſſimi, vt ſi vnquam ex ſtudiorum meorum ratione, quod in vtilitatis aliquod ſpecimen cederet, præſtari mihi homuncio eius ſuperna clementia decerneretur,

Illud ſane non aliud foret, quam q
alijs, ac fideliſſimæ huius noſtræ Ci
modis, eiuſq; vetuſtiſſimæ dignitati
parte reſponderet. Tantum profe
deſiderium, vt ſyncerum in me, ce
nuitq; diu; ita ſucceſſiuis temporibu
aduerſis, gerendarum in ea rerum c
paulatim excreſcere animaduerti. N
nullis meis meritis ad tantæ eius, omn
tes repræſentandas, veſtro primum iu
regia deinde decretatione perductus f
nec ſe offerre potuit in humanis hiſce d
dis, publicoue componendo ſtatu, leui
uis agenti mihi, quod iure præſtare, q
ad tam præclariſſima ipſius, veſtrumq;
menta, atque incorruptam dignitatem ſ
re videretur, quin illud ipſe præſtandum
ſoluendumque, qua poſſem induſtria, l
tiſſimè procurarim. Memini etenim iã e
triennio; cum pro vobis in occurrentibu
gocijs debile, & ſi meum patrocinium pe
rem; Sereniſſimi noſtri PHILIPPI
CVNDI mortem, vniuerſi cum orbis
planctu, acerbiſſimam incidiſſe; in qua
pro veſtra mira fidelitate in tanti, & max
omnium Regis obſequium, debitum mur
digniſſimè perſolueretis, me illi item ex co
de intimo deditiſſimum vna deplanxiſſe, a
ſo-

ſolemnem illam, quam magè extrui curaſtis pompam, ingentem, & omnium luctum quo valuerim lucrubaſſe contextu, nec prætereà in inuictiſſimo, & potentiſſimo ter nomine repetito, atque optimis regnandi eius principiis captis coſolari ſimul dextitiſſe. Nunc vero cunctorum partes ſuſtinenti mihi alteram occaſionem oblatam, aptiſſimã ſanè, & iam diu in tanto heroe ſucceſſore partæ lætitiæ æquè typis inſinuandę quam maximè accommodatam video; dum non ſolum probatiſſimi, & longum in æuum protrahendi regiminis Dei miſeratione nobis, totiq; ferè orbi datum Regem, eaq; digniſſima prole, ex tam celſa Auſtriacæ item familiæ vxore Margarita ſtipatũ, in annos ſingulos, quod precamur, muniendũ magis, & amplius, exultantes aduertimus; ſed etiam, quò temporalibus ſpiritalia pleniſſimũ ad ſolatium ſecundarent; illum in paſtorem, doctorem, ad ſupernam patriam ducem, ſummiq; largitoris bonorum æquum diſpenſatorem ab inceſſanter collaudanda Diuina Clementia, eiuſq; in nos propenſius agente Clemente, noſtris laribus collocatum, hauximus, attendimus, excolereq; datum eſt; quē impenetrabili ſuo, perantea iudicio in purpuratorum Eccleſiæ Sanctæ heroum coronam prouectum maximè præfatus Sanctiſſimus dili-

gebat,

gebat, dilectum retinebat in ſuum
Theologum, Catholicæ Fidei ac
pugnatorem, indefatigatum in C
operarium, humaniſſimum præte
inexplicabilium eius laudum perp
re deprehendar, omnium cõpoſit
rum, ac ſanè tantorum operum ex
cum admirabilis quedam lætitia, ac
illum animorum commotio, quaſi c
ſtris in pectoribus perfuſa obtiner
iurè placuit vobis Patres, vt quam,
eius merita, faceſſat adulatio, noſt
concepiſſemus; eam ego omnium vi
illuſtrium Pontificum corona, præcla
rum patrũ, numeroſiſſimiq; populi c
ac eius præcipuè tanto conſpectu qui
ſem notis, & ſi ingenio, voce, geſtuq; r
officij ratione figurarem. parui, imple
mul iuſſa diuino numine datum eſt, ini
iterum aliud, quod nempè, quam voc
exultationem, & rem geſtam eloqui
tandem in perpetuum veſtrum in omni
fuſiſſimæ fidelitatis teſtimonium, & de
amoris inſigne, quale tamen, quantumq
ingenij debilitate ſubleuari potuit, typi
ac ſucceſſiuè immortalitati commenda
qua in re æquè, ac in omnibus annuere m
cum animi mei prõptitudine primum nõ
ti

titi; cum tamen omnem deinde à me circum-
actam metam eius præſentiam ac ceptum ne-
quaquam hominis eloquio laudandum ſatis
paſtoralis officium exercitium ſenſi, quod ia-
ctaui alias promiſſum perſoluere extimui; im-
pulit nihilominus iterum authoritas veſtra,
meiq; in obtemperando fides. Attamen dum
parere decreui, illud vnà præſtare me opor-
tere duxi opere prætium, vt dignè nihil de ſuis
laudibus me explicaſſe proteſtari non deſine-
rem, eamq; animi proteſtationem tanti apud
omnes valituram rogarem, vt pro eius ſaltem
deſtinatione omnia perſtrinxiſſe, cum egerim
quicquam, ad cuiuſuis optimi oratoris eloquiũ
accedens, ita rogãdo, ſemper intelligar. Hilari
ergo fronte accipite Patres, demandati mune-
ris exemplum, & vti veſtrorum iuſſuum à me
obſequẽte emanauit officium; ita à vobis mei,
meorumq; votorum apud cunctos præſidium
non deficiat; quod ſi adeſſe mihi perſenſero de
quo, pro veſtra humanitate, & defenſionis iu-
re non diffido; quorumuis manus tum in his,
cumq; alijs, diuino concedente Flamine fortè
tractandis, nequaquam contra valituras: con-
ſultiſſimè ducam. Valete. Capuæ

D. MARCI ANTO
LAVRI PHILOSOPH
Et Sacrę Theologiæ Profeſſoris in A

CARMEN.

QVa tibi Campanus iuris l
peritus,
Florida progenies Heſperi
nat,
Bellarmine, ſui monumentum dictat
Accipe, nam digna hæc ſunt pietat
Ipſaq; ſublimis ducet dum ſidera Tit
Iſmaria viuent concelebranda lyr

Google

IN D. ROBERTI BELLARMINI
SANCTAE R.E.P. CARDINALIS TITVLI SANCTAE MARIAE IN VIA,
AC CAMPANORVM ARCHIEPISCOPI digniſſimi ingreſſu

ORATIO
In Cathedrali habita iiij. nonas Maij 1602.

QVANTVM Diuinæ clementiæ, eiuſque Summo hic in terris Clementi debeamus, ROBERTE Cardinalis, & Campanorum Archipræſul ampliſſime; Hæc ipſa tantæ expectationis dies, huius almæ, ac fideliſſimæ Ciuitatis Patrum, cæterorumque nobilium beneuolus occurſus, frequentiſſimi clericorum cœtus piæ rogationes, ij omnes, qui vbique inuicem iunctis agminibus, atque huc demum tam grandi hilaritate perfuſi ex agris, vicis, domibuſque concurſu tanto tui gratia recurrerunt, tot triumphalibus arcubus diſtinctæ plateæ, ornatu tam vario paſſim exornata tecta, muſicorum inſtrumentorum frequens plauſus, tintin-

nabulorum inarticulata pſalteria, ac tan
huius ſerico, luminibusque condecorata mol
conceptæ cupiditatis ſigna, & deſtinati a
tia enixè demonſtrant. Nam tenebraru
cum doctore, & duce deſtituti penè inuolue
niq́ue malorum imminenti cumulo languere
Te ipſum hodie excipere datum eſt, quem i
men,[a] *& animarum noſtrarum curatore*
complexu tenendum, diuino iudicio, quo
Pontificum maximè vegetatur auctoritas
Sanctiſſimi Clementis duxit ingenium, ſan
& pietas commendauit. Initio iurè capu
quia ſi[b] *mulieris principem, & caput vi*
tiſsimis legibus definimus, cur non item ſ
prælectum, ſpiritalique vinculo copulatur
An ignoras ò Capua multiplici ſolennitate
ctorante deſponſandis Eccleſijs Prælatos c
vt coniungantur, locorum vbique ab age
Romano Pontifice mira dexteritate inqu
tantarum nuptiarum celebritatem, præcel
magnitudinem in hac celebri earum vltin
nis die in tuo hoc Archiepiſcopo, ſuorum,
mul ornamentorum auidiſſima explicatè
quantis prærogatiuis nitere debeant, qui
Eccleſiarum conſortia in eis tanto Præs
euocantur, quantis probati cum ſunt, tituli
ti refulgeant;[d] *quotque externis veſtimen*
ctuiris, ac veluti lineamentis figurentur,
animis ſperantur virtutum lampades mica

[a] Cap. Valentinianus, verſ. talem itaque, & verſ. tu autem animas 63. diſt.

[b] Cap. hæc imago, cap. ſatis, & cap. cum caput 33. quæſt. 5.

[c] Cap. ſicut vir, & cap. ſicut alterius, 7. q. 1. & c. niſi cum pridem, §. verum, de renunciat.

[d] In rationali diuin. off. lib. 3.

mum vti in prouiſo, miſſo, & iam recepto Paſtore, Doctore, & Medico, quæ prælibanda ſunt, dignè conuenerint, vt quem exceperis reſcias, & quo erga eum animo te gerere debeas, alioquin obsequentiſſima, optimo pro initio ſtatuas, laconicè concepti operis memor auenti tibi percurram. Obiectam ergo rem, vbi ſuis ab initijs repetendam, pro eius dignitate duxero operepretium; Epiſcoporum hoc ſummi magiſtratus [e] antiquitati non incognitũ nomen non ſolum ſupremæ Hierarchiæ Principi Petro, [f] eique ſuccedentium Pontificum auctoritati ſuggeſtum, ſed & ipſiuſmet Seruatoris Chriſti, primi credentium Eccleſiæ inſtitutoris fuiſſe viuæ vocis oraculo præmonſtratum ſatis vltra probatum eſt. Imò aliud, nam ſi eosdem ea dignitate in populis ſubleuatos [g] Apoſtolorum ſucceſſores enunciare præsumpsero, non modo non diſſenſuros vos omnes, qui huc conueniſtis, animo ipſe non ancipiti reor, ſed facilè approbaturos, ad veſtrum ſenſum, ad ſyncerum, & ſubtile omnium iudicium res ipſa demandata feret: ſi tamen quoad generalem deſignationem, non item quantum ad hierarchicæ monarchiæ moderationem protendendam, quatenus videlicet ſingulis Eccleſijs miniſtraturi ipſi præficiuntur, eos à Chriſto Domino inſtitutos ſubiungamus. [h] Eo etenim poſtremo reſpectu eorum miniſterium, & in particularibus Eccleſijs vigilantiam, ſeu ab initijs ipſis pullulantis Eccleſiæ receptum Paſtorale munus ſola inſtituentis, & conſecrantis Pontificis auctoritate initi, atque firmari extra omnem controuerſiam, probatum eſt amplius. Quippè [i] cum vna ſit omnium à

e L. munerum, verſ. Epiſcopi, ff. de muner. & honoribus.

f Cap. Conſtantinus verſ. ſicut beatus, 96. diſt. c. ſi Petrus 8. q. 1. & c. ad Apoſtolicę, de ſent. & re iudic.

g Cap. legimus verſ. cæterum, 93. diſt. c. in nouo, 21. diſtinct. & c. accuſatio, §. hæc, & alia, 2. q. 7.

h Theologi 4. ſent. & Vargas de iuriſdict. epiſcopa. in quęſt. principali.

i Cap. 1. & 2. 22. diſt. c. ſcire debes, & cap. Nouatianus 7. q. 1. & c. loquitur, circa medium, 24 q. 1.

Seruatore noſtro eius ſanguine fidelium Ec
crata, [l] vnus, cui vniuerſæ illius præfectur
tulerit, [m] eoque nomine vnicus delectus Pe
Apoſtolorum Principem fecerit. [n] vnus, cu
ſuas oues paſcendas commendarit; ac [o] Reg
aureas, argenteasque in Crucis veluti com
nipulum, eius portas obſignantes, reſerante
tradiderit. Quarè non Apoſtolos eos nomi
ſcopos eſſe indubium eſt, [p] non eorum po
Apoſtolis iam diu vita, & legatione fu
transmiſſam, ſed ex abſoluta, quam dixin
cum inſtitutione [q] eorum ſollicitudinis mu
protendere in populis ad ſibi commiſſorum
erectionem, defenſionem, ad futura vſq; glo
certo certius: Attamen & eo modo ad Sanct
incrementum agentes eos, & Apoſtolorum
nuncupare nos poſſe, nequicquam impedit. I
ſanè diſſidere ſuffectum eſt, quod Apoſtolo
noua ipſi præter quæ poſita ſunt, Sacramen
ſtituerint; [r] non vlteriores Fidei traditio
garint, aut quæ olim à Prophetis, & Apo
runt cætera neutiquam moliri perſpecti ſi
ex vnius Romani Pontificis ore pendentes
atque intra Eccleſiæ ſepta concluſi videant
re etenim eis in ſucceſſiua tempora fideli
protracturis perſpectum fuit, [ſ] vt quæ abſ
eminentiſſimis, & eruditiſſimis noſtræ ex
gionis auctoribus, atque magiſtris, ſummi
ſtolis effecta, ſculptaque ad viuum fuer

l Dicto cap. 2. & d. c. in nouo, & in §. decretis, ead. 22. diſt. & in c. ita dominus, 19. diſt.
m Dicto cap. 2.
n In d. cap. 2.
o Dicto cap. 2. & in c. quãuis, 21. diſtinctio.
p Vargas de iuriſdict. epiſcopa. propoſit. 4. confirmat. 2.
q Facit tex. in cap. valdè, 94. diſt. in c. decreto, 2. q. 6. & in c. ad honorem, de authorit. & vſu pallij.
r Facit tex. in d. cap. nouatianus, in verſ. conatur, 7. q. 1. & in §. ſin autem, 24. q. 1.
ſ Cap. à recta, 24. q. 1. & c. rogamus eadem cauſa, & quæſt. & alijs ibidé.

Fidei monimenta, ne ſub ancipiti aliqua dubitatione credentes diſtraherentur, eis firmiter inhærentes ad necem vſque ſubindè declararent, & ſi quæ alia his opportuna ſuccretura forent opera, omni conatu, non mediocri induſtria, multaque cum ſanctitate perficerent. vt ex tam celſis præterea culminibus eorum petito nomine, ac ſolidiſsimis doctrinarum verticibus duplici poteſtate præclaro admodum officio nil maius præſtabilius, aut conducibilius humano, & fidelium generi,[t] ipſiſque demum beatius, qui eo refulgent, excogitari vnquam potuiſſe planiſsimè liqueat. At ſi vlterius ſubtiliori ſcalpro exculpendum illud efflagitetur, ac ſimul doctrinarum, & canonum Patres ea de re conſulere ſtuduerimus; Epiſcopum ex veteri illo Dioniſio, virum diuinum, diuino numine afflatum, omni ſacra diſciplina præditum, perficiendorum operum perfectorem, ſacerdotalis doctrinæ typum, ac perfectum exemplar compellare lubet. Virum, ex Ignatio rurſus,[u] omni principatui, & poteſtati ſupereminentem, quoad homini licet, Chriſti, veri Dei imitatorem,[x] Sacerdotum Principem, Dei, quoad principatum, Chriſti vero, ſi ſacerdotium intueamur, imaginem referentem. Ex Nazianzeno præterea, atque Baſilio, Dei Angelum, Eccleſiæ Candelabrum, incruentorum ſacrificiorum oblatorem, illuſtrem animarum cuſtodem, magni Dei figmentum in manibus geſtantem, eiuſdem cum hominibus conciliatorem, magnā vocem, ſonoram tubam, immortalis vitæ doctorem, regalium ſermonum actuoſam virtutem,[a] in domo Altiſsimi columnam, & firmamentum, ſupereminentem

nentem

t Cap. ante omnia, 40. diſt.

u Cap. duo ſūt, & ſequēti. & c. nunquam, 96. diſt. c. ſi autem, 11. q. 3. & in c. ſolitæ, & c. omnes, de maioritate, & obed.

x Cap. Epiſcopus in Eccleſia 95. diſt. & c. cleros, 21. diſt.

a Cap. accuſatio, 2. q. 7. clement. 1. §. nec ſuper, de pœnis, & c. accuſatores, 3. q. 8.

nentem ſcopulum, qui recurrentes vndique er
perſecutionum fluctus, ſacrato ad id pallio ci
excipiat, exceptos frangat, & longe depellat.
rurſus hæreticorum, patriarum legum cuſtod
nouitatis hoſtem, ſecurim petram ſcindenten
irriganti flumini ſimilem, cordis profunditat
tatis fulgurem, apicem ſacri conſilij, myſti
monum interpretem, ignem purgantem, ve
diſcernens, vitiorum radices excindentem
contra percutientes adamantem, [b] *diſſidente*
nia iniungentem magnetem, ac tandem vet
næ, & vitæ exemplum eſſe; atque eiusmodi t
tot titulis, nominibus, inſigniq́ue tanto virtu
lo peronatum datum Archiepiſcopum ex p
faciei honeſtate, ex alijs, quæ deinde audi
experiri incipies, omni bono firmiter credere
profiteri poteris. & vt ſimul encomijs tantu
ſcribamus, [c] *virum ſanctiſſimum,* [d] *Dei ocu*
dem legatum, mundi lumen, [f] *pacis cuſtode*
conſeruatorem, [g] *Eccleſiæ filium, Regem, D*
poſt Deum, terreſtrem Deum, qui de eoru
agendum ſibi dederunt, affirmare nixi ſun
omnia eò amplius apud pleroſque probari
ſum, ſi in ineundis Epiſcoporum nuptijs rec
nitates, earundemq́ue frugiferas ſignific
celſiſſima, quæ ſubiacent myſteria breui
Eliguntur etenim primò in Epiſcopos, [h] *q*
omnes eccleſiaſticos ordines ducti auditore
aliorum indè inſtitutores ſalubriter eſſe val

b Cap. diſcordantes, & c. ſtudēdum, & alijs 90. diſt.

c Dicta clem. 1. §. nec ſuper.

d Cap. oues, 6. q. 1.

e Cap. ſicut vir in fine 7. q. 1.

f Dicto cap. Nouatianus, §. qui ergo.

g Cap. quorum vices 68. diſt.

h Cap. vltimo, 60. diſt.

i Hoſtienſis in ſūma de elect. §. qs eligendus.

antiqui,[l] *preſſu probati, & purgati qui ſint, cum ad alios probandos, purgandosque ex ipsa officij poteſtate promoueantur. Cæleſtis præterea vitæ integritate fulgentes, innocentia, continentiâ, æquitate, moderatione, conſtantia, patientia, reliquisque virtutibus exornati, vt medijs calamitatibus, & inimicorum maledictis expoſiti, diuini timoris anchora æquè conſiſtentes eorum infringere iniquitates, ac ſupernæ virtutis, & ardentiſſimæ charitatis ſtudio,*[m] *quo ſe excellere commoſtrare debent, & creditas ſibi plebes congregare, & ad æternæ tandem beatitudinis finem dirigere queant. vnde diuinorum ſcrutator Paulus*[n] *Episcopum hominem eſſe ex hominibus aſſumptum, pro hominibus in his, quæ ad Deum referri deberent, conſtitutum, complexus eſt.*[o] *virum rurſus ſine crimine ſobrium, ornatum, prudentem, hoſpitalem, doctorem, caſtum, ſanctum, continentem, & orthodoxæ doctrinæ*[p] *fideli ſermone præclarum, vt in eius ſynceritate, ad exhortandum validiorem ſubiecti intelligant, ad arguendum promptiorem metuant pertinaces, exemplo puriorem imitentur ſimplices,*[q] *conuerſatione fideliorem amici diligant, charitate feruentiorem emendati venerentur, & caſtitate candidiorem in Spiritus exultatione, præ cæteris religioſi ſequantur. Præſentantur deinde nuptijs aſtanti primo Sponsori Chriſto, eiusque vicem gerentibus consecrantibus Pontificibus in*[r] *præſigni, & dominicæ resurrectionis virtute percelebri die.*[ſ] *Episcoporum tres ſaltem, præ operis magnitudine, vt pronubi adeſſe iubentur: agitur namque de cœcorum duce ordinando, de ægrorum medico*

l dicto cap. Nouatianus, verſ. cum iampridē, & c. ſacerdotibus 61. diſt. & cap. oportet 8. q. 1.

m Cap. vltimo 8. q. 1.

n Ad Hebræos cap. 5.

o Ad Titū c. 1, & in c. qui Epiſcopus 23. diſt.

p §. ecce, 36. diſt. & c. ſi ergo 8. q. 1. in fi.

q Cap. Valentinianus, verſ. ſed etiam, 63. diſt. & cap. ſi illud, & c. qualis enim 8. q. 1.

r Cap. 1. 75. diſtinct. o.

ſ Cap. porrò, 66. diſt.

dico deligendo, de doctrinæ cuſtode in
tanti gregis forma introducenda, vt
rum iudicio diligenter fuerit prouide
tentius, ne apud ducem tantum error
in medicum peſtis obrepat, ignorantia
tia in doctore, atque in gregis forma,
pitudo item aliqua, & deformitas conse
mum in paſtorem mercenarius quis, in
pus, atque in doctorem fur potius ſuba
Poſtulantur vlterius, ne quæſiuiſſe eos,
ctaſſe Epiſcopatus, quinimmo, præ eorum
mæque celebritate, [u] *ſicut Aaronem, fuiſſ*
teſcat. Poſtulati cum ſunt, ad Fidei exa
tur, in quo de veteris, nouique teſtament
ius ſe deinceps magiſtros, & interprete
telligunt, ſapienter interrogantur. Cano
obſeruatio, & obedientia, vt non tam à [a]
requiſituros, [b] *quam Summo ordinanti Pa*
ſanctiſſimæ Sedi omni ſe tempore eandem
profiteantur. Obeunda inſuper eis præcipu
cenſentur, vt videlicet ad [c] *iudicandum,*
dum, conſecrandum, ordinandum, offeren
zandum, & confirmandum ſe rurſus ord
reuoluant. Quæ omnia cum longè humanas
excedere, vulgatum ſit, illud indè fieri eſt r
ſuper conſecrandos ſponſos pronos ante Dei
iacentes ad eundem Deum Patrem, & Chr
minum fundantur preces, vt eiſdem ſibi co
Eccleſiarum vtilitati prouiſuris, illos be

t Cap. eſto ſubiectus §. recordemur 95. diſt. & c. prædicator, in fine, 16. q. 1.

u Cap. in ſcripturis 8. q. 1.

x Cap. omnes pſallentes, 38. diſt. c. ſi officia, 59. diſt. & c. qui eccleſiaſticis, 36. diſt.

a Cap. qui ſcit, 2. q. 6.

b Cap. ſi qui ſunt, 81. diſt.

c Cap. diaconi ſeptem 93 diſt. & c. perlectis, §. ad Epiſcopū, 25. diſt.

nctè, auguſtèque ſacrando, in tantorum operum procu- anda ſtructura ſuæ diuinæ gratiæ largitatē infundat. ed agamus nunc alia, vt ſacra myſteria prodeant; ontinuò etenim conſecrandus ad diuinum altare pro- reditur, ibique primùm genua flectit; vnde non aliud bi, & cunctis innuat; quam ſe omnem ſuam vitam, mnemque mentis integritatem Summo Deo, vti primo onſecratori reſignare, & deliberatè conſecrare velle. ubſequitur[d] conſecrantis, & aliorum de collegio ſu- er eum manuum impoſitio, vt ea paterno, veluti, præ- dio adiutus ad tutandos Eccleſiaſticos ordines eiuſ- odi vim conſequatur, qua pugnantes ſibi poteſtates firmæ, ac vacuæ effectæ penitus deliteſcant; dum ſub Dei nutu, cui cuncta parent, cuiusq; è conſpectu fugan- ur aduerſa, omnia ſe tractare debere, eius ſignificatione ſtruitur. Crucis ſuccedit obſignatio, qua ab animi, & corporis peſtiferis ſanè cupiditatibus, omni induſtria ffectandus receſſus deſignatur; cum immotis oculis Cruci ſe ſuffixum Chriſtum Dominum dumtaxat in- uitu um ſtabiliter proponit. His omnibus[e] ſuper con- ſecrandi caput, & humerum ſacrorum librorum impo- ſitionem cum benedictione ſubnectas; in quibus, quia ſub compendio, omnes Dei operationes, diuina, ac ſacra verba legantur; in vniuerſis illis[f] doctorem eum, & magiſtrum,[g] quem dignè ſubditæ gentes exaudire va- leant, ac quem ſequantur interpretem, ordinari ea pro- inus ſuadetur. Poſtremò ad vnctionis decurritur Sa- cramentum; quo[h] primum ſibi caput inungitur, vt in- eriora diuinum Spiritum replere, & exteriora ſimul,

d Cap. Epiſcopus 23. diſt.

e Dicto c. Epiſcopus.

f §. doctorem, 83 diſt.

g Dicto cap. ſi ergo 8. q. 1. & facit textus in d.c. ſicut vir, in fine 7.q.1.

h Allegato c. ordinationes, 75. diſt.

ad illa deſcendentem, vnguenti inſtar ...
bam, & veſtimenti oram fluentis, ſacr...
moſam virtutem circumtegere deſignet...
poſthac cum Fidei conſtantia puritat...
Deum, & pacis ſynceritatem vltra p...
conſpicuas, & cui præficitur Eccleſiæ ſ...
cipem conſtitutum, vti Capitis Chriſt...
rentem deprehendant omnes. Inungu...
vt non in turpi, & eccleſiaſticæ diſcipl...
i Cap. cum in cunctis, de electio. & apud Concil. ſeſſ. 25. de reform. c. 1. *atque deſidia ſe vitam ducturum,*[i] *aut ...*
ſulturum aſſequatur, ſed in primario...
numerum ea ſe ex vnctione referri cog...
l Cap. quamuis 68. diſt. *bus ſimul ſancti Spiritus virtute diri...*
cenda paſſim benedicat, & benedicta pr...
da item alia ſanctè, auguſtèque ſacret...
ſurgant. Neque mirum ſi tantæ molis ſ...
m Dicto cap. ordinationes. *ctione refertis manibus deriuent, cum ...*
quod ex oleo, & balſamo temperari cons...
ficiatur; ex oleo quidem, quo internæ co...
rem, & puritatem in eo circumſcribi mu...
mo, cuius intinctu externæ famæ bonit...
ſuauiſſimum odorem figuramus, quibus ...
dere in populis miniſtrantes in effecta ...
re, iam peruulgatum eſt. Tandem excog...
uſitatis, ſummiſque nominibus nuncup...
animorum dotes, & ſanctitate præſtanti...
men omnium theſaurum, exemplar, & ...
Epiſcopum repræſentandum fore, non ...
Sed age nunc ò Capua, tuorum vltra no...

Ctuum excitentur vires , repetenda celſiſſimorum proce-
rum conticeſcat memoria , huc omnis confluat, & aſſi-
ſtat Spiritus,& ab infacundi quamuis ore pendere tuos
ciues omnes peroptarem,quod ſummè expoſco; dum non
de Epiſcopo,[n] ſed Epiſcoporum ſummo, magè nimis con- n Cap. cleros 21.diſt.
texto ornamento, & inter eos ſanè fulgentiſsimo ſidere
tractandum ſuggeritur, de electo pro te, tuis expungen-
dis neceſſitatibus, ſedandis doloribus,liniendis vulceri-
bus conſecrato, non de ſacerdotum numero,non de Epi-
ſcoporum vlteriori , at ex almo fortunatorum Princi-
pum, purpuratorum ſacerdotum, miræ ſanctitatis, do-
ctrinæ, ac celſiſſimi ſplendoris referto collegio deſumpto;
vt hæc ipſa piè repetens feliciſsimi ominis ductu , illud
aſſequaris; frequentiſſimi nempè,tui ordinis, populiq́ue
ſtatum apud Clementem diuina prouidentia nunc fe.
liciter regnantem,& Neſtoreos dehinc in annos regna-
turum Pontificem magnopere, ſummèq́; probari. [o] Nam o Cap. Epiſcopi 80. diſt. cap. præcipimus 16. q. 1. c. 1. de priuilegijs.
ſi non niſi frequentioribus populis,& gentibus, pro [p] re-
gnantium Pontificum arbitrio, Epiſcopalis præeminens
dignitas decernitur, frequentiſsimis tamen æqueuè no- p Cap. mutationes 7. q. 1.
biliſsimis alijs , circumuicinis ſedibus præeminentior
tribui conſueuit Archiepiſcopalis altera , [q] qua Ciuitas q Cap. cleros, in verſ. metropolitani 21. diſtinctio.
decorata metropolis, ac ſubiectarum ſedium ambitu de-
ſignatæ Prouinciæ caput efficitur: Qualis hæc tua ò Ca-
pua, nouem Epiſcoporum ſacris, gemmatiſq́ue pileis cir-
cundata annis ſexcentis circiter à Joanne XIII.
Pandulſo procurante , fundata miro ſemper cum tui
ſplendore refulſit. Tibi inquam, quò vltra magis de ſuæ
benignitatis theſauro pleniſsimas gratias erogaret ,

Cardinalem alioquì Sanctæ Romanæ E
ſimum deſtinare voluit: virum tuo ant
tem ſplendori, & incorruptæ dignitati
ſuctudinis, & miſericordiæ cultorem: v
quaque meritiſſimum: Nam & ſi al
innumera, in ſummo, ſed prouinciali E
diſſimo Eccleſiæ cardine exquiri hum
ſunt virtutum ornamenta, in hoc ti
nutum, ad Clementis induſtriam dele
ſtore inſigniter conueniſſe omnia, & qu
ſunt adiuti præſidio, & qui extra eam
doctrinæ gladio confoſſi iacent, rem
mium, ſonorè conclamant. At tanti,
viri virtutes, & innumeras laudes, qu
in me irruere videam, à quibus exordi
quas præcipuè aſſumere perorandas debe
ipse iudicaturus ſum: nè ſi multipliciter
pectus, & vocem, vnaque eius præſenti
& auctoritate penè cadentem memoria
ROBERTI primum inſigne illi nom
ſum quantum ei à cunabulis, ex parent
ſpe deindè reſponderit; optimè noue run
chriſtianiſſimi eius animi incredibi le
diuinæ Scripturæ mare tranando, & ſci
let certitudine peruagando, aduerſarioru
Religionis naufraga ligna vndique c
diſieciſſe, & confregiſſe ſatis patuit, ſu
ſenti, amplius, quæ in hominum manus ia
nerunt, Dei reuelationibus, ſanctique fla

572

interpretationibus referta ſcripta teſtantur. Ad quæ ipſa præterea, ſi antiqui Gallorum Druides, Hebræorum Cabaliſtæ, Græcorum Philoſophi, Ægyptiorum ſacerdotes, Indorum Gimnoſophiſtæ, Perſarum Magi, & alio quouis alienigenarum gentium nomine repræſentati ſapientes in humanis agentes hodiè, non ductore CHRISTO inciderent, eorum ſplendore capti miserè occumbentes protinus cæcutire viderentur. In quibus rurſus quanto excellenti ingenio, flagranti ſtudio, in defeſsis animi, corporiſque laboribus ad Eccleſiæ dignitatem, & amplitudinem, ad ſacrorum conciliorum firmam, perpetuamque authoritatem decertarit; dum apud Gallos præcipuè Apoſtolicæ Sedis iuſſu Apoſtolicus agens illibatiſsimum ſummi Pontificis nomen, aduerſus pleroſque nouiſsi mos perditè agentes Hæreſiarcas tutatus eſt. de transferendo Imperio, & à Græcis in Francos, ab eis verò ad Saxonum gentem tranſlato per tempora, pro eodemmet Romano Pontifice contra Illyricum, ima ex vetuſtate firmauit: Sanctorum, in Michaelem Balbum, excolendas imagines, ad Dei gloriam, tam diſertè poſuit: à ſeculari inſuper poteſtate, Marſilio à Padua, Janduno, & alijs ſubiugatis, omnimodam pro clericis, & Eccleſiaſtica libertate exemptionem explicuit: Indulgentiarum ſuffragia à Remnicij obiectibus enixè defendit: ac demum ſimulatæ concordiæ fabulis refertum apud eos nouiſsimè emiſſum libellum, mendacijs præterea plurimis, erroribuſque ſcatentem detexit, & confutauit; ac omnia ſimul quam grauiſsimè, ſanctiſsimèque, tum iuſtis voluminibus, cum

clariſsimis

clariſsimis appendicibus abſoluerit, no
ex tot emeritis per eum titulis, dignit
mentis argumenta prodeant, & certiſsi
tiones prodeant. Si Bellarminorum fo
damus, & bolum, vt ita dicam, armeni
quam ſigillatam nominant, perferamus
uatoris CHRISTI Religione ſigi
fouiſſe, ſummèque in praesenti perferre
commutationem vſque perlaturum, fa
Si vrgentium in corpore humorum malig
dæ eius praesentaneam vim, & quis no
myſtico Eccleſiæ corpore vitiorum deiect
mum, ex his, quæ nouit, quæque præſtitit, e
ſurum? Si Patriam vltra magis exquira
lertis Hetruriæ monte venit celebri, c
vndè ſanctiſſima interdum Apoſtolorum S
floruit; cum Marcellum eius nominis ſecu
plurimis digniſſimum Pontificem, è Ceruin
lia huic noſtro, & doctrina, & moribus pol
chipræſuli, vti eius ex ſorore nepoti, neceſſitu
citum habuit, tenuitque. An ignoras præte
dicto originis monte in tot montium congi
ſuæ ſtabilitatis ductu fuiſſe translatum, &
licum CHRISTI palmitem prouectum?
ſiduis in Deum, tum internis eleuationibus, c
no cultu, atque multijugi in proximos collato
rio, quo propemodum, etiam nunc ſe enutriri m
telligit, adeo coaluiſſe, vt longè ſupereminere
diſsimo humilitatis ſtudio clarus, iuxta Dei

Digitized by Google

 573

facilè omnibus anteire perſpectus fuerit. Sed quò præ-
tereunt his iurè coniungenda optima ſuæ religionis ini-
tia, & progreſſus? non certè volenti animo vitio dan-
dum, quem voueo omnem ad debita obſequia tantæ am-
plitudini, tantiſque meritis perſoluenda, magna cum
commotione fuiſſe conuerſum, at ruditati potius, ſi non
laſsis inſuper viribus, vel temporis anguſtiæ conceden-
dam veniam cenſueritis. vbi tamen ad eorum aliqua,
cum efferantur innumera, animum, mentemque conuer-
tero: primùm permagnum illud charitatis opus præſtò
eſt, quod pro inſtituendis in Chriſtiana religione tyro-
nibus mirificis tot rudimentis, auxit, atque compoſuit,
quodque per antea vbique degens nullis laborum angu-
ſtijs fatigatus aſsiduè tractandum ſibi dedit, exoluen-
dumque curauit. Et ſi cæterarum deindè liberalium ar-
tium ſtudia conſultus prætermiſero, in quibus, & ſibi,
ac alijs quam mirè conſuluerit, in ore eſt omnium; Non
tamen maxima, inſigniaque illa, & toto orbe ſonantia
in Theologica facultate, quæ per eum florentiſsimis in
locis, ſanè plurimis, & Louanij præſertim, ſumma cum
laude, tot memoratis lucubrationibus inſignita ſunt,
prætereunda duxi. Eiuſmodi etenim non humano, ſed
diuino propè iudicio ſunt cenſa; vt ſi ſola ſpectentur,
non alias à nobis exoluendas partes præcipere quaſi vi-
deantur; quam quæ tantorum laborum excellentiam
commōſtrent, ſumma cum eius dignitate, & venuſtate
vniuerſæ Eccleſiæ partum incrementum inſtitutori
CHRISTO referant, ac non affectanda, ſed admi-
randa potius dexteritate percelebre eius ingenium ad

tam

tam eximia, præclariſſimaque proueƈtum co
& continuam ad admirationem omnes a
Quod enim, ſi vltra progredi conceditur, in
te profundiſſimum, aut abditiſſimum qua
num ignotum ſibi; imo non niſi vulgatiſſimũ
r Facit textus in cap. ſi quis artem 37. diſt. *cum tantis in illam effuſis vigilijs,* [r] *& c*
admodum Hebraicæ linguæ peritiam, sec
nium, quam lubet matrem compellare ſibi c
adiunxerit, atque ita, vt præfertur exaƈtè
ipſa indicat, vt non ſolum ſua ſtudia ex di
pientiæ aqua, & intelleƈtus irrigatus inſt
etiam proh mirum, alijs ad illa currentibus
honore pergrande charitatis ſuæ beneficiu
communicare ſtuduerit; dum arcanorum d
tem in ea lingua Grammatices artem co
aſſumpſit, elaboratamq; in cunƈtorum erudi
cendam publicis in ſcholis euulgare voluit.
dem interioris virtutis, & in tot eius operi
diuinæ eleƈtionis ſignum, quò lucidiſſimè
quòue primis, & nos vltima concludamus
ƈtiſſimus Clemens ſuperno motu adduƈtus
CHRISTI ſanguine madefaƈtis ina
lum, rubroque pileo donandum; celſiſſimor
rorum, at eius virtutibus æquato præmio, q
riorem vniuerſalis Eccleſiæ exaltationem
uina prudentia introſpexerit, contra ſuæ r
creta iteratò voluit, atque omnem eius volu
pleuit. Nunquid aliud expetis? at ni fall
laborum ſit captandum iudicium te efflag

 574

mecum ipse reputo : imò illud explicatè nimium, aut quaſi palam inſinuare videris, quod in tuo, cæterorumque tam decoro conſpectu superni flaminis ductu pronunciem; quod inquam ſimultorum Pōtificum quotannis feſtiuitate, præ eorum sanctitate, DEI, suorum Pontificum vallata iudicio, exultare tibi ò Capua; ac apud te, & alios de eorum interceſſionibus gloriari datum eſt, inter quos Paulinum, Vitalianum, Quartum, & Quintum, Decoroſum germanum, & penè innumeros doctrina, nobilitate, sanctitatiſque ſplendore præſignes alios persæpè repetimus; iam nouo te sanctitatis nitore, noui Pontificis micaturam, ita eius nomine, vitæ, moribus, & animi ſimplicitate dictantibus, etiam nunc à feliciſſimo hoc sui Pontificatus initio, animo deliberatè concipere poteris; certòque aſſequi, hunc ipsum, quem hodie, pro tuo ingenuo præſidio in humanis agentem honorificè Paſtorem excepiſti, in supernis deindè manſionibus, DEI tandem miſericordia peruagantem ad seculi huius extinctionem vsque, tui semper adiutorem facilè agnituram. venit etenim tibi, omnium, vti virtutum viuum exemplar, delectus ex millibus, quem intentionis rectitudine pollentem attendas, linguæ gratioso candore fulgentem exaudias, sapientiæ lumine ſplendentem admireris, operationum sanctitate exuberantem sequaris, pectoris amore feruentem imiteris, cordis pietate exardentem foueas, affectuum synceritate florentem suſtineas, & cogitationum pace exultantem f tantum animarum parentem hilariter excipias. Tantæ rursus hæc ipsa, partes sunt eorum, quibus in

f Dicto c. eſto ſubiectus 95. diſtinctio. & ſeſſ. 25. cap. 17.

hac miſeriarum valle recreari, inſtrui, & ad
næ tandem vitæ perfectionis apicem ſecurè an
que maturius perduci poſſumus, vt nihil no
deeſſe vſque ad feliciſſimum illum in diuina
ingreſſum, & æterni parentis fruitionem,
nium Sanctorum gloriam, vel etiam purgat
ingenio intelligi valeat. En ecce præterea q
leniaris, & corripiaris, cum charitatis annul
tum tibi auctoritatis, & diſciplinæ portat
erga deuotos quidem religioſè, & piè viuent
ne mollem; intractabiles verò, & qui compu
gent, iuſtitia, & ſeueritate roboſtum; qu
humanæ imbecillitatis inſigne ſuſtentaculun
Conuenit nanque, vel maximè noſtrorum ter
t Cap. diſcipli-na cum §. 1. 45. diſt. *lamitati, vt ſi te Archipræſul ampliſſime,*
monentem, hortantem, placidum, lenemue
continuatam vnquam humanitatis tuæ lau
giſti, habere nolint; pro DEI honore, vin
adſciueris animo, durum interdum, rigidur
pungenda flagitia inexorabilem, non ſine c
titia frænati intuituri ſint. Ecce latis man
ctam dalmaticam præfert, qua huius Eccle
rum liberaliſſimum eum in eandem, in C
pauperes futurum diſpenſatorem, & occu
quod chirotecæ indicant, ipſa concipias. Sa
ceatus incedit, vt pedum virtute fretus aſſi
agendo, iniquitate certantibus pacis teſtan
nuet. Quid præterea putatis cætera intern
figurent? non ſanè aliud, quàm, vt occulta

innocentiæ, & integritatis perfectionem, qua ſtipatus DEO placere curauit, ad noſtrum omnium vitæ exemplum, malis vllis non adimendam conſolationem ſe huc ad nos perduxiſſe amplexandam intelligamus. Et in ſumma in eo, quem videtis candido apparatu, neque aliud, ex effectis innumeris, myſterium aperitur; quam, vt tot, tantisque virtutibus ſplendescentem aduentaſſe nobis Paſtorem, eaque eximia bonitate refertum aſſequamur, quem, vti nuptiali illa enunciata veſte decoratum nullatenus eijcere, aut etiam in parte reprobare poſſimus. Cydarim tandem, bicornemque galeam, tam decorè ſuo capiti inſidentem ſi contemplaminis ad faciei ornatum, ad priamei vultus decorem, ad capitis armaturam illam referre oportet, vt non generis vetuſtate fretum eum, non ſtipatorum vi adiuuandum, aut clientelis; ſed vtriusque teſtamenti cornibus robuſtiorem effectum, ſubactis aduerſis cunctis, ſalutis nobis meritum allaturum exultantes, tripudiantesque ſperemus. Nec requiras ò Capua, an de huius Eccleſiæ ſtatu commonefaciendus is ſit; non enim quod emendet, dirigat, foueat, quodq; componat tantæ molis homini, tanti experimenti magiſtro; conſiliorum tanta maturitate referto doctori, & ſi ex alio quid deforis repetendum ſit, tam ſani intuitus peruigilem Archidiaconum retinenti nos rudes inſinuare decet; Nam ſi in hoc maximè omnia noſtra conſilia communicauerimus, aut ex eis tale, quod in externum opus iurè perduci debeat, excuſſerimus; ad quod item induſtriè tuam, Paſtor vigilantiſſime, excitare prudentiam valeamus; nec tamen his pro-

ximè accedere, quæ ipſe leuiter antea noue-
ctaris; minusuè alijs, quæ in noſtri deinceps
vtilitatemque, charitate, & amore, pro tu-
ſtanda duxeris, ipſa vnquam intermiſſuru-
rato eſt habitum. Quarè ſi quod in præſent-
mum, ac præ cæteris inter nos omni æuo p-
conſilium excogitari poterit, illud ſatius, fr-
gis animabus noſtris ceſſurum, te auctore, &
inire deprehendemur; ſi tuæ vitæ fusè, latè
tam integritatem ſpectabimus, quam imitem-
ram voluntatem ſequemur, qua gaudeamus
veluti DEI, eiusque Clementis oraculum,
tendemus, ac denique tot numeris abſolutiſſim-
in te latentis diuinæ mentis virtutem excole-
u Cap. non autem 7. q. 1. *nimes.* u *Nam permagni fecerit quamuis ad*
Paulinus ſcribens Africanis Eccleſijs datu-
ſtinum; quodque DEI verba ab eius ore perc-
contigiſſet: æquè nunc Largitori ſummo gra-
dentes, inuicemque gaudentes, ne dicam amp-
gnificare, & collaudare alterum auctoritate, &
geſtarum gloria cęlitus demiſſum Auguſtinum
contendemus; ſimulatque ſupernam in nos inc-
clementiam, pietatem immenſam, ac impenetr-
dicium. Sed quorſum plura? omnes cuiuſcunqu-
ac farinæ ſint in hac alma Ciuitate, totaque P-
ſexus vtriuſque mortales in bonorum omnigeno
chipræſule ſi introſpiciant, ac pio ſimul ad eum
decurrendum exiſtimabunt, quod ſemper perc-
à DEO Optimo Maximo inſperatum auxilium

Digitized by Google

eius miniſterio ſe in pacis abundantia aſſecuturos, pro certò nunc habere poterunt; cum quam ipſe vlterius laudem, ex tam vaſto tibi Cardinalis ampliſſime, parto theſauro, non dicam exprimere, ſed adumbrare dumtaxat valeam, mei exiguitate ingenij, neque penè cadens ferat animus, neque rudis lingua ſuppeditet.

Quarè in extremam hanc arenam perducto mihi, ac ad dicendum nulla facultate parato, ad ſuſcepti oneris implementum, illud ſubſidij reliquum dari animaduerto; vt vos omnes veſtris in ordinibus diſtinctos ſeriatim ad amicas, & doctas manus porrigendas vehementer exorem; quibus tanto me ab onere eximere, & prout ſingulis, ſi non quale volo, quale poſſum, argumentum effinxero, in eius deinceps laudibus perorandis, vel ſaltem in parte munus explere contendatis. Et primo virgines hunc pronubum laudabunt, coniuges moderatorem, Legiſlatorem monachi, hunc ſimplices itineris ducem,[x] veritatiſque preconem. Hunc ſpeculantes Theologum, hilares frænum, calamitoſi conſolatorem. Hunc[a] liberatorem oppreſſi, ſenes baculum, magiſtrum iuuenes. Hunc[b] pauperes ſuppeditatorem, diſpenſatorem diuites. Hunc[c] patronum viduæ, pupilli patrem, &[d] benigniſſimè excipientem hoſpitem peregrini. Hunc fratres fratrum amatorem, ægrotantes omnes peræquè incolumes fieri volentem, & facientem medicum, ſani, ſi qui ſunt, valetudinis cuſtodem attendent, ac vna prouinciales omnes ad eum ſalutis tanquam, & animarum libertatis aſylum, ad murum æneum,[e] qui pro omnibus erectus eſt, vt omnes in Eccleſiæ Sanctæ gremio perfecta

x Dicto cap. ſicut vir, in fine 7.q.1.

a Cap. Epiſcopus 82. diſt. & c. peruenit 84. diſt.

b Cap. fratrem 86. diſt. & cap. nulli Epiſcoporum 12.q.2.

c Cap. Epiſcopus gubernatione 88. diſt.

d §.1. 85. diſt.

e Cap. non turbatur, circa medium 24.q.1.

cum ſua charitate lucrifaciat, ardenter a
Nam reſtitutorem, & [f] vindicem cum con
ratorem, & emendatorem, cum prudentia
credibili vigilantia, nullo vanæ affectatic
mixto, conſtantiſſimum omnium perfectore
ſpectorem agnoſcent; Atque eum quidem, qu
gelorum claſſe, & ordine futurus eſt, qui cu
gelis DEVM celebrabit, ad ſupernum alta
ta ſacrificia tranſmittet, qui cum CHRIS
dotio fungetur; figmentum inſtaurabit, ſ
mundo opificem aget, & vt vno verbo conclu
DEVS inter nos verſaturus alios Deos effici
non tàm [i] præeſſe, quàm prodeſſe in ſpiritalibu
poralibus, & hic, & in Vrbe apud Sanctiſſi
quocunque neceſſitas traxerit, non ſolum ex e
concepta ordinatione, ſed & ad prædicta omni
dum prouectæ voluntatis ſuæ placito indefeſſè c
Dixi.

f Cap. odio 86. diſt.

g Cap. nulli 16. q. 1.

h Cap. ſatis evidenter 96. diſt.

i Cap. qui Epiſcopatú 8. q. 1.

AD SENATVM, ORD. P. Q. CAMPANVM

D. SCIPIONIS DONATI S. T. D.

Carmen.

DEbebant meritò ò CAPVA hæc tibi carmina noſtræ
Lætitiæ tribui, quæque ſecunda dico,
Præſulis aduentu noſtri, qui gloria cœtus
Purpurei renitet, tùm pietate viget;
Quo duce te reris Capuam fore ſemper onuſtam
Doctrina, meritis, religione, fide;
Eccleſiæ Patrem fulgentem murice ſacro,
Inuictum ROBVR dicere iure potes.
Accipe magne Patrum mea munera parua Senatus;
Namque etiam magnos munera parua decent,
Vrbs fidei ſpecimen, ſimulatque tuere ſerena
Fronte precor, cedet ſic mihi magnus honos.

Carmen.

HActenus ætherei penetrat faſtigia tecti,
Dum pater ille prior, paſtor, & æquus homo,
Munere ſub tanto CONSTANS tractauit & arte,
Mente pia, ingenij lumine, & oris ope;
Empyrei CAESAR dum regna beata petiuit,
Ne geme, ſed fugiat, te precor, ore dolor,
Orba tuo fulgure diu CAPVA inclyta honores
Iam redeunt duplices, iam geminusque nitor;
Pelle agè crudelem mœſto de corde dolorem,
Aſpice nam ſplendet lætus in orbe dies:
Hic modò lætus adeſt rutilans, redimitus amictu
Purpureo, Eccleſiæ ſponſus & ipſe ſuæ;
Qui vultu firmat tua pectora mœſta ſereno
Aduentu, aſtriferos clarificatque polos.
O quantum ROBERTE Pater diffundere in æuum
Et nomen cuperem tollere ad aſtra tuum;
Ingenti eloquio laudes æquare beatas,
Sed non eſt moles viribus apta meis;
Nam licet in votis pro munere magna referre,
Et nolim officium deſeruiſſe meum;
Attamen ipſe precor renuas ne carmina noſtra,
Ingenij partus, munera parua licet.
Ingrediar pelagus, Muſis comitantibus ipſis,
Tam vaſtum, Phœbo percutiente melos:
Vos ergo Aonides paſſim aſpirate puellæ,
Quas decet arguto plectra mouere ſono:

Calliope

Calliope in primis magni regina Heliconis,
Pro tantis meritis des mihi mille metra.
Vnde ſed incipiam innumeras concludere laudes,
Immenſumque tuum POLITIANE, decus?
Incertum ingens cùm faciat me copia rerum,
Quid prius expediam? Tu mihi Muſa faue.
O fauſtum nimio cœlum, Diuosque benignos,
Editur in lucem dum puer ipſe ſagax,
Nobilis, egregijs ortus natalibus infans,
Deliciæ & gemini cura parentis erat:
Vixque puer tantùm primis adoleuerat annis,
Et ſigna ingenij præbuit ampla ſui;
Prima hic in Patria linguæ rudimenta latinæ
Hauxerat, hinc mores compoſuitque pios;
Tam doctis diffuſa viris, nitidiſſima vultu
Ridenti, ac placido, POLITIANVS adeſt;
Conſpicuus, celebris, grato inſignitus honore,
Quo non in toto eſt gratior orbe ſinus;
Aera qui tenerum monſtrat genitalibus auris,
Quem natura beat, dulcis Apollo colit.
Creſcentis pueri teneris iuuenilibus annis,
Tunc pudor; atque micans affuit ore rubor:
Mox vbi iam primo validus ſe ſuſtulit æuo,
Inque dies factus ſemper amabilior,
Firmarunt illum poſtquàm tùm corpore vires,
Apparuit mentis portio magna ſuæ;
Nam Muſæ, princepsque chori formoſus Apollo,
Tam ſacras artes iam docuere ſuas;
Illi & diuini latices Aganippidos vndæ
Pindi, Hæmique ſimul ſic patuere loca,
Quilibet vt nunquam extiterit ſapientior illo,
Vt meritò fieret magnus in orbe pater;
Neu mundus florem illecebris corrumperet æui,
Laſciuoque feras ſubderet igne faces,
Vitæ illum cepit melioris ſancta cupido,
Tam celebris Patrum religionis amor:
Acceſſere tuis ROBERTE, hinc dotibus altis
Virtutes aliæ, gratia magna, lepos;
In quibus ò quantùm profeceris, ipſa fatetur
Vita quidem, grauitas, cum grauitate decor:

E Parthenope

Parthenope dicat quanto fulgore refulſit,
V R B S celebris, Patrem te venerata ſoph
Louaniumque, aliæ vrbes linguæ fulmine cul
Quæ ſenſere tuos pectora cœca ſonos:
Illic multijugæ doctrinæ gurgite pleno,
Eloquio explebas ſacra magiſteria;
Altiſono ſoluente tuum tunc pectore penſum,
Pendebant omnes ſemper ab ore Viri.
Clauiger vtque tuas C L E M E N S percepe
Virtutes, V R B E M te iubet ire ſacram;
Nec non te ſummo gaudens ſuſcepit amore,
Extollens laudes tùm ſuper aſtra tuas;
Pectoris è ſancti penetralibus abdita pandens
Dat tibi tunc primùm munia prima *poli;*
Imperium meritò ſcelerum committitur amp
Tam delendorum, P O L I T I A N E, *tibi*
Horrida tunc Stygij gemuerunt agmina regni
Rapta ſuis manibus, te duce, præda *fuit;*
Tùm grauibus præfert rebus te M A X I M V S
P A S T O R, & antiquæ dat tibi *fręna ratis*
Denique purpureis celebrem te fratribus addi
Accumulans meritis præmia digna tuis:
Inuidia horreſcens linguam ſcelerata momord
Cogitur & laudes pandere victa tuas.
Quiſque igitur gaudens celebret pergrata Ton
Munera, & optatæ vota pudicitiæ.
Quid referam hoſtiles pugnas cum Dęmone ma
A quibus inde redis celſa trophæa gerens?
Quid memorem hæreſeos, quæ oſtenta fugaueri
Errore vt falſo verteris ingenio?
Atque exponendæ præſtantia acumina *legis*
Diuinæ, à ſummo ſępè petita Deo?
Tu calamo fidei prauos interficis hoſtes,
Atque redire feros cogis ad antra lupos.
Eloquar? an quicquid nequeo laudare, *ſilendo*
Obuoluam tacitus? dum nequit ipſe Maro:
Iure igitur dicant, quæ ſcripſeris ore *diſerto*
Scripta, Cleanthea peruigilata manu;
Et quæ ſcrutaris naturæ arcana profundæ
Plenius Auſonia concelebranda lyra:

Sat mihi ſi referam, ſat ſi expectatus ab omni
Aduenias populo, concelebrande, tuo;
De cœlo miſſus noſtram, qui percolis Vrbem,
Et bonus, & iuſtus, mitis, amatus ades;
Namque boni, meritique viri, pluresque maligni,
Iure petunt Patrem, iure petunt Dominum;
Crimine vt exemptis cumulando præmia dones,
Improbus at contra ſuppliciumque ferat;
Nunc locuples, pauper, ſua quæ eſt clementia patris,
Nunc miſer, afflictus pulſet vterque pede:
Omnia certatim poſcant de pectore ſancto,
ROBERTVS referet, dummodò iuſta petant;
Eſt Pater, & Princeps, Præſul clariſſimus, Heros,
Is qui tot renitet, non homo, ſed Deus eſt.
Orbę tot clamant clauſæ, innumeræque puellæ,
Quæque latent laceris veſtibus inque ſuis;
Quid quærunt? ſacris miſeræ modò adeſſe quotannis,
Ornari nedum quælibet vna petit:
Improbus hic tantùm viget, ac inoleuit abuſus,
Proh dolor, vt credant crimen id eſſe patres;
Sic referunt natis lethalia damna parentes,
Sic perit humanum Dæmonis arte genus.
Teque ſacerdotes repetunt, fratresque fideles,
Quos humeros ouium pondera magna premunt;
Vt ſenibus dones iam præmia digna laborum,
Exemplo moueas tu iuuenesque, viros.
Quæque citas, poſcunt, patiuntur & ipſa ruinas,
Templaque noſtrorum ſanguine parta virum;
Sub dio, cœlo impluuio, ſordentque profana,
Totque videre licet, quæ ſimul ipſa ruunt;
Erige; Tu pater afflictos ſolare, dolentes,
Elatos cohibe, mitia corda foue;
Protege, namque potes CAPVÆ res, nomen, honores,
Vt iure, ac meritò te vocet ore patrem;
Subuenias viduis, pupillos atque iuuando,
Oppreſſos releues, præſidiumque feras;
Tu ſolare tuum CAPVAE, populumque fidelem,
Quem virtute regas, integritate precor:
Te fateor verum Paſtorem, lætus adeſſe,
Quique tuis manibus pabula ſacra dabis.

Non fugit, at paſcit verbo, ingentique labor
Diffugiant fures, ò pereantque lupi;
Hic bene Paſtor oues amat, ac recreare labora
Vt veteris pereant omnia ſigna mali.
Sic erit ò CAPYS, intereà per compita flo
Sparge precor, ſtudeas nectere fronde capi
Belliger en gaude duplici redimitus honore,
In te Mars, Pallas nunc generoſe, micant;
Clarus adeſt tibi namque Pater, tùm maximus
Iunge manus humiles, ſuſcipe, lambe pedes
Namque pios vultus, ſi facta inſignia cernas,
Quod mireris erit, quod venereris erit;
Vt Martem coluit ROMA, ac Rhodos incly
Dilige ROBERTVM, tu venerare magi
Floribus ò Clori varijs modò tempora vatum
Noſtrorum cingas, vndique ſpiret odor;
Adſint Pierides, adſint Dryadesque, Napææ,
Quælibet haud ceſſet ducere mille choros.
Linquant mœſtitiam miſeri, iuuenesque, puell
Quiſque Deo grates fundat, & inde preces:
Quot rutilant cœlo fulgentia ſidera claro,
Quot gemmas retinet Indus, & Oceanus;
Tot ſuperas ROBERTE, patres, quot robora
Præſule te PINVS, quæ celebranda venit.
Pectore tot renitent magno, clariſſime Paſtor,
Ornamenta tuo, gratia, pura fides,
Nobilitas, ſincerus amor, ſapientia præſtans,
BELLARMINE, micant maxime fronte t
En tibi ineſt rarus, blanduſque in pectore candor,
Quem qui non adamet, tygride natus erit:
Tu decus ò ſacrum, ſpes VRBIS, & vnica noſtr
Iuſtitia cunctos, & pietate foues;
Tot grauibus, ſuperaſque viros in rebus agendis,
Lumine, conſilijs, integritate ſimul.
Teque nouum Clarium colles, monteſque vocaba
Frugiferi ſaltus, noſtra Tifata diu;
His pluuia vt tandem precibus noua gaudia monſt
Expectata diu, ſic nouus ipſe venis.
Denique lætetur pueris iam mille recinctus
Vulturnus, præbens ampla tributa mari;

Con

590

Congreget ipſe ſuos cignos, qui dulcè canentes,
Promant quò tanto carmina digna patre:
Dulcia de rigido nunc ſtillant robore mella,
Ac verſant fontes nectar, & ambroſiam;
Præſulis aduentu CAPVAE noua gaudia ſurgunt,
Exemplo hoc poterit ſcandere quiſque polum;
Nunc CAPVAE amiſſæ renouantur denique laudes,
Nunc etiam priſcus ſtat renouatus honos;
Nunc nouus incipiet procedere gentibus ordo,
Progeniesque nouas altera ſecla dabunt;
Omnia ſunt tranquilla, ac rident omnia, noſtris
Sol nitet in terris, copia ſemper erit:
Aurea nunc redeunt Saturni ſecula magni,
Nunc iacet, & pulſa eſt vana ſuperſtitio;
Hic virtute ſua toti dominabitur orbi,
Securum carpet quiſque viator iter;
Nam poſtquàm innumeras tulerit per ſecula meſſes
CLEMENS, in populos MAXIMVS alter eris;
Fulgebuntque tui triplici diademate crines,
Stabis & in ſolio Pontificale decus;
Cui CHRISTVS committet oues, committet Olympum,
Obſtruere, atque dabit pandere poſſe polum.
Sic tibi ſuccedet, ſunt quædam oracula vatum,
Sic precor, en dedit hinc proſpera ſigna Deus;
Qui tibi det Pyliam longè ſuperare ſenectam,
Donet, & Euboicos te ſuperare dies.
Hæc ſatis. Exiguo Oceanum concludere vitro,
Tangere mortali niterer aſtra manu;
Niterer & Phœbi rutilantem cernere frontem,
Dum rapidi luſtrat feruida ſigna CANIS;
Si ROBERTE, tuæ vellem monumenta Mineruæ,
Et cuperem merita tollere laude genus.
Quid moror? Immenſnm ſi ſedulus omnia narrans
In te nunc librum ſcripſero, curtus ero.
Incipe magne Pater capiens iam lætus honores
Offerimus quotquot, lora tenere manu;
Angelico comitante choro, almo numine flante,
Lacte rigans paruos, pane cibans validos.
O vtinam nunc iſta precor, ſpes maxima ſerui
Dignanter capias munera parua tui;

Nam

Nam ſi fronte fauens laudanda probaueris, inde
Surget ab ingenio largior vnda meo.
Dixi. meque tuum excipias cognomine ſeruum
Donatum, ſumma cum comitate Pater.

FINIS.

In eiuſdem inſignibus Auctoris Epig

EXcutit vt nunquam brumali *frigore* PINV
Conifera, at clauſas continet arcta nuces;
Sæpius vt contra æſtiuo patefacta calore,
Partitur fructus, munera odora, ſuos:
Sic CAPVAE Præſul, cui ſunt inſignia PINV
Iura dabit Salomon mutua, lance nouus:
Munera nam preſſis manibus ſua clauſa tenebit
Ocia captanti perniciosa nimis;
At valido monſtrans, ſua quæ eſt clementia, aperta
Sat vigili palmas, præmia digna feret.

D. Hieronymi Falui I. V. D. *Nocerie*

SAlue purpurei rutilans ò gemma Senatus,
Nobilis Heſperiæ POLITIANE, decus:
Salue MARCELLI ſoboles præclara ſecundi,
Cuius ſplendorem fronte, animoque geris;
Veniſti tandem noſtris ſuccurrere rebus,
BELLARMINE, ſimul pharmaca vera geren
En CAPYS exultat tanto, te Præſule dignus,
Imperio ſpondens corque, animumque tuo:
Theſpiadum per te reſonabunt guttura, Pallas
Tempora & ornabit frondibus alma ſacris.
Aeternùm viue intereà ſpes maxima noſtri,
Det pedibus ſacris oſcula ROMA tuis.